

De dône ori in septemana : Joi-a și
Domine'a ; era candu va pretinde im-
portanta materielor, va esi de trei săc-
de patru ori in septemana.

Prețul de prenumeratiune,

pentru Austria :

pe anu intregu	8 fl. v. a.
" diumatate de anu	4 fl. v. a.
" patraru	2 fl. v. a.
pentru Romania și strainetate :	
pe anu intregu	12 fl. v. a.
" diumatate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespondintiele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau speditar'a ; căte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunțele si alte comunicatiuni de interesu privatu — se respunde căte 7 cr. de linia ; repetirile se facu cu pretiu scăditu. Prețul timbrului căte 30 or. pentru una data se antecipa.

Pesta, in 5 martiu n. 1873.

Despre Francia, dupa topulu ce ni suna din adunarea sa nationala, ni vi se a nici nu mai vorbí de ocamdata, pa-sa se vedemu că, — ce are se se aléga de ea?!

Dlu Thiers, Ddieu l'ar scí, de frica de radicali, seu din pré mare inteleptiu, urma o politica — din departe celu lucinu, neespllicable. Elu, prin mesajul seu, dar si in discursurile sale, oca-nali, sustieni Republi'a ca unica posibil, legale si chiar definitiva forma regim; pre candu ministrul seu de justitia Dufaure — o dechiara numai de provisoria si apera dreptulu adunarei na-tionale, d'a alege — inca nainte de a se esface, definitivminte intre republica si monarchia!

Astfelui fiindu, nu ne mirâmu că cestiuici-colia prin foi despre dlu Thiers, cumca densulu ori de căte ori semte rebusint'a de a-si caută punctul de gra-vitate in taber'a monarchistilor, face si vorbescia ministrul seu Dufaure, èr-andu se lucra a apera principia republi-cane, atunci elu ié cuventul.

Este o adeverat sistem de amagire. Care, pre care parte va pacalí? că va succede maiestri'a? — seu dora dlu Thiers si monarchistii vor fi pa-liti de poporu si — intr'o buna ora runcati pre feréstra afora din cas'a co-mediei si a intrigeloru, — credemu că arandu se va vedé.

Destul si, ~~sambata trecuta~~ se rostea a supr'a propunerei comisiu-ri de 30, si aceea, — precum se preve-sa, in generalitate fu primita de mas-de centrelor impreunate, cu 472 de voturi contra 199, dintre cari din urma 30 cadu pe estrem'a republicana si 49 pe estrem'a monarchica, 25 abtienendu-de votu.

De luni se continua desbaterea spe-ciale, pe punturi, si aci nime nu se ma-glesce cu sperant'a că punturile töte vor fi primitate neschimbate; forca insa ineva se pótă scí, ce felu vor fi schim-bările!

Din Ispania, asta data n'avemu de asti sciri imbucuratore, despre consoli-darea Republicei in pace, in necasulu nu-herosilor si potericilor contrari ai ei.

Dlu Castelar dede unu nou circulariu extra representantii diplomatici de pe la-patele straine, unu capu de opera in gen-ru seu, intru carele se pronuncia si in astiunea de recunoscere a Republicei Ispanice definitive, de catra poterile straine. Castelar spune cu tota demnitate, că Ispania — n'are trebuintia de a-tare recunoscere, semtiendu-se destulu de tare de a se sustiené prin propriile partie, fisice si morali. —

Din Viena, despre dispusetiunile poterelor mai nalte, ni se scriu faime si obse rele, rele pentru domnii stepaniteri si astadi! Monarchulu incepe a vedé că — lucrurile mergu reu; că — dupa tota libertate si constitutiunea domnilor, oporele n'au de cătu sarcine grele si ne-pai suportabili; că — pre langa töte cestea cassele publice sunt gôle si — multumirea si neliniscea este generale!

Dd. ministrii Szlávy si Zichy au fostu biamati alalta-ieri iute la Viena, unde strecu pana astadi, pre candu consocii-ru aici a casa patimescu de o trema amplita. Nasuri mai lungi — de multu am vediut; — dar nu se tema ste-nianii-lacai ai némtiului; pre cătu timpu astiul are trebuintia de ei, nu-i va si pre usia a fora, si pana atunci potu

se continua a-si jocá alaripulu pe sna-rea nostra!

In Dieta se continua desbaterea spe-ciale a bugetului, unde desu se intela căte ceva siodu seu caracteristicu. cesteia le vom apretiu alta data; per-ut presinte amintim numai, că alalta-ri, dlu Kiss János interpellă pre ministru : déca scie că — cine este dlu Hössler, re-care l'a numit supremu comite in arandu? Déca adeca: este cunoscutul la 184% a condusu pre muscali in con-tierei? etc. etc. Totu lucruri frumose!

Transpiratiuni de temeri si planuri.

Nu mai scimu, pentru a cătea da — in seurtulu timpu de căte-va lui, "Poporulu" din Bucuresci produce o scopeleri din Berlinu, de la perso-ne ac-ditate, despre evenimentele ce se preparasi — nesmintitu — dice că ar avé se urme, celu multu pana la anii 1875 seu 1876.

Dupa acele descoperiri, este a te-tiené ca unu ce positivu, că Prusso-Germania — nu numai tinde, ci curenu are se-si incépa actiunea, pentru reacti-sarea consolidarei sale unitarie, prim atragerea si anectarea tuturor părti-lor germane din Austro-Ungaria.

Asemenea Italia — se dice că, diu'a-nóptea face planuri pentru ocu-parea părtilor italiane din Istria, Tirol, etc.

Pentru părtile germane si italiane ce ar a se le pérda Austro-Ungaria, si fi promisa compensare la Dunarea de diosu.

Dar aceste planuri de marire si consolidare a Germaniei, au deșteptat rivalitatea si ingrigirea Russiei, Turciei, Angliei. Francia — se intielege că — sta la panda. —

Noi, marturisimus că n'am fi in sta-re se luámu de seriose aceste transpiratiuni secrete déca — precum amintiramud de curendu, totu asemenea vorbe si combinatiuni nu ar fi obieptu de discussiune si prin cercurile private ale domnilor stepanitori magiari ai nostri, si déca si alte foi, de prin alte părti, si chiar unele inspirate, n'ar veni totu de o data, a descoperi asemenea planuri si temeri, si respective a prepara asemenea evenimente.

Amintim aici pre "Levant Herold" din Constantinopole, organu sus-tinutu de interesulu angiloru in Oriinte, carele chiar dilele trecute discută forta tota reserv'a, eventualitatea unui resbelu mare in Oriinte, ce — tocmai din conflictul intre Prusso-Germania si Russia — cauta se se nasca, avendu necesarminte a luá parte la elu töte poterile europene, intr'un'a seu alta ca-litate.

Dar chiar si printre sirurile unoru din Viena cetim asemenea indege-natiuni; asiá buna ora „N. Fr. Presse" de domineca in 2 martiu, in fruntea sa ni desvöltă spiritulu de nemultumire ce domnesce in Germania intréga, si pen-tru carele potericii din Berlinu vor fi constrinsi a nainta procesulu de arondare si consolidare nationala.

Töte acestea ne indreptatescu, si ni indreptá de timpuriu cautarea cu tota agerimea spre celu mai de aprópe viitoru si a luá notitia despre töte misca-mintele si planurile ce se manifesta in acesta privintia.

Unu corespondinte deci, in nrul de domineca in 11/23 fauru alu „Poporul", vine a luá lucrulu atâtu de seriosu in cătu nu pregeta a cercetá si a schitá

de acuma siansele ce se recomenda Ro-maniei pentru prevestit'a eventualitate a conflictului in Oriinte.

De a remané Romania neutrală — nu pote sé fia vorb'a, căci — scrie corespondintele berolinesu:

In adeveru: déca vom fi neutri, Russia si Turcia, mergendo contra Austria, ni vor calca teritoriul, seu Austria, luandu ofensiv'a contra acestor dube puteri, ni-lu va calcá ea; cesa-ce ne va silii atunci a deveni activi, a combate.

Mergendo cu Francia si Russia, si pre-gatindu din vreme prin tractate cu asta duoe State: 1) ca la casu de invingere, se-ni restituie Romane pana la Tisa, Nistru si Danubiu, Russiei cedendum Galitia, Pocutia din Dniestr si partea din Polonia Prussiana pana la Oder; 2) se-ni se asigure independent'a sub protectiunea Franciei, Angliei, Turciei si Russiei; 3) unirea tuturor astorui tice Romane in unu Statu auto-nomu si suveranu. Èra la casu de succumbere a părtii in care luptâmu: stipulandu integritatea teritoriului ce posiedem, si libera-tea nationale. Am poté, dandu de o parte man'a cu unu corpu de armata Russesca, si de alta cu Turcoi si cu Serbi, a petrunde in Banatu, Transilvania, Bucovina, prin 4 locuri, cu 4 colone de căte 30 mli, cari töte se aibe de obiectu lini'a Panciova, Timisiora, Aradu, Deva, Karlsburgu, Clusiu, Bistritia si Cernautii, trecendu si isgonindu garnisonele din orasile ce remanu in spate, si ce nu ar fi atât de di-ficile de facutu, avendu a intrá in tiér'a de a-e lasi sange cu noi, (astfel a facutu Italia in 1859 si 1866, totu contra Austriei!) si cie-demus că ar fi multu mai nemerit u de cătu de a stă cu braciale incruziante, acceptandu a fi si-liti la resbelu prin veri-o invasiune strina, si astfel mutandu teatrulu de operatiuni in tie-rele Romane de sub Austro-Ungaria, ne facemul

si facemul carelui strane, alocindu-norii de ar-deri si prade, si fiindu mai in fortia de a in-surectiună Romanii din Austro-Ungaria, afandu ne in centrulu loru.

Töte asta espuse sunt de preferat, in condițiunile mai susu espuse, unei aliantie cu Austro-Prusia, — cesa ce va fi perderea no-stri, aibe ea ori căte condițiuni de siguranta, cari töte vor fi anulate de perfidi'a Absburgon-Nemtieasca si Ungurésca."

Si dupa aceste combinatiuni optimiste, trece apoi romanulu din Berlinu la apretiuirea greutătilor si deșteptelor, si constata că — nemic'a nu este gât'a, ci — töte sunt de facutu iute, pana nu ne au suprinsu isbucnirea crisei!

Ori-cătu de fantastice ni se imparu aceste descoperiri si combinatiuni, totu nu suntemu in stare de a le gasi absurde, căci —

Intr'adeveru — dicemus si noi, numai prevederea de atari eventualitati si admiterea de atari planuri din partea Prusso-Germaniei si Austro-Magiariei, numai si numai acestea sunt calificate d'a ni dă o cheia pentru reactiunea si coruptiunea, ce tocmai din cuiubile si prin agentii acelor poteri se pro-paga in celu mai infioratoriu modu, mai vertosu printre romani, de la Tisza si pana la gurele Dunarei!

Domnii aliali din Viena si Berolinu, ori ce combinatiuni ar avé pentru Oriinte, ei sciu că acolo au se intalnesc re-sistint'a elementului romanu, si de aceea lucra atâtu de multu, a-lu descompune si slabí.

Ori cum, noi scimus că, töte aceste planuri, nu sunt intru interesulu, nici la inim'a si dupa dorint'a Imperatului Franscisc Josif, carele nu este, nu pote se fia aventurariu, ca Bismark si Andrassy, si de aceea — bine este: noi a ne-socot, ér — Romania a se pregati.

"Insolint'a", seu — sumet'a romana.

Intr'o suvenire din grani'ta militare, plina de mandre legende populare din Oriinte, de la Henricu Noé in „N. Fr. Pr.", se amintesc „minunat'a insolint'a", si insolintia poetica, — pentru care limb'a nemtieasca nici n'are spre-

siune, — a celor patru grupe de frunte de póră, ce cuprindu Oriintele.

Acă sunt genuinii descendinti ai stepa-nilor din Capitolu, Romanii; apoi — fiili lui Árpád, fiili Atenienilor si Spartanilor, si — printre ei, in medilocul loru, Sudoravii, cu intr'adeveru: déca vom fi neutri, Russia si Turcia, mergendo contra Austria, ni vor calca teritoriul, seu Austria, luandu ofensiv'a contra acestor dube puteri, ni-lu va calcá ea; cesa-ce ne va silii atunci a deveni activi, a combate.

Intr'adeveru, turistulu germanu a nime-rit'o. Nemic'a sub sôre nu intrece mandri'a filorui Oriintelui pentru trecutulu loru ilustru, si — intre fiili Oriintelui intr'adeveru sumet'a romanului cu conscientia de sine si nedegener-arat, necoruptu de murdar'i a prosaica a „bar-barilor moderni", stă susu, la primulu locu.

Navemu se ne rusinamu de acésta; din contra — traimus in dulcea reprivire spre glo-ri'a trecutului, carea ni va fi, — nu, dejá de multu ni este, gagiu si sperantia pentru unu viitoru asemenea maretiiu. „Pre unde a cursu o data apa in torinte cristalinu, ér va mai curge," si mamele cari au nascutu pre cuceritorii si civilizatorii lumii, de securu că vor mai nasce emancipatori de popóra.

Da, intr'adeveru, mare este mandri'a si sumet'a romanului luminatu — pentru trecutulu natiunale alu ginte sale; si pentru ca acea sacra sumetia si mandri'a se prorumpa in flacara, care se cutropesc si mistuiesc pre barbarii strai-ni, nu se recere, decatul rumai — deșteptarea generale a conscientiei romane, trecerea ei din traditiune si poesia, in semtire si priecere generale, sandu apoi elementulu latinu de la Dunare, in momentu va scuturá din sinulu seu pre fiili sei viptere, ce s'au ingagiati se faga servitul acrosticord strane, societate vestimenta-ralisá si degradá pre romanu, pentru d'a i ucide in inima semtiulu onorei si gloriei, missiunei si detorintiei romane!

In acelu momentu, — natiunea va fi sal-vata, — si acelu momentu, se nu ne 'ndoimură — se apropia, presemnile ni-lu anuncia!

Baia-de-Crisiu, in 27 fauru n. 1873.

(Memorabil'a siedintia a comitatului co-mitatensu de Zarandu, din 25 fauru.) Este cu-noscutu publicului că in anulu 1869 guvernulu magiaru in acestu comitatul romanu, cu 61,000 de suflete romane, si numai cam 2 mli de alte mestecature strane, fora nici o causa legală, destituindu din postu pe prefectul romanu Demetriu Jonescu, in contra §-lui 27 alu articolului de lege 44: 1868, a denumitul de prefect pe unu neromanu, pe contele Al. Haller.

In contra acestei nedreptati si foradelegi, Repräsentanti'a comitatului in siedint'a din 5 aprilie 1869, a tramsu guvernului o repre-sentatiune motivata, rogadu-lu ca, in acestu comitatul romanu, conformu legii, se-ni se denumescă prefect unu romanu. Guvernulu la acésta repre-sentatiune, basata pe lege, nici pana astazi n'a datu respuns!

Dovéda eclatante despre spiritulu de le-galitate si respectulu de vócea unui municipiu, la stepanirea magiară constituinatala de astazi!

Dupa töte, ministrul de interne, ou ordi-natiunea sa din 19 fauru a. c. incunoscintia pe reprezentanti'a Comitatului că, contele Al. Haller, la rogarea sa este redicatu din postu, si in locul lui este numit de prefectul alu Zarandului Ferdinandu Hössler de Bicsadu. — Cine e acestu d. Hössler, si unde-si are locuin-tia? — nime nu scie; căci nici din ordinatiunea ministrului, nici din fóia oficiala nu se poate scote!

Fiindu reprezentanti'a comitatului inca din 10 a curentei conchiamata pe alalta-ieri in 25 la siedintia strordinaria, pentru unele ordinatiuni ministeriale, prin cari s'a facutu ne-dreptate poporului, si s'a votatunatu autonomia comitatului, (si despre cari, in legatura cu acé-st'a voiu urmá a reportá,) — in acésta siedintia luandu-se la pertractare si ordinatiunea mi-nisteriala in privint'a denumirei nouului prefect

si: „In considerare, că reprezentantii a acestui comitatu in siedinti a sa ordinaria de la 5 aprilie 1869, tienuta sub presedinti a dui prefectu e. Ales. Haller, din incidiile denumirei acestui de prefectu contra §-lui 27 alu art. de lege 44: din 1868, a facutu aceea reprezentatiune dui ministru de interne, ca in intieselu §-lui susamintit, pe viitorul Maresstatei sale pentru acestu comitatu se binevoiesca a recomandă unu prefectu de nationalitate romana; in cõnsiderare că, dui ministru de interne din cau'a demisiunii fostului prefectu c. Al. Haller, facendu a se denumi de prefectu alu Zarandului dui Ferdinandu Hössler, n'a luat nici intr'o consideratiune cusu mentiu'nta a reprezentare a comitatului; in fine considerandu — că dui ministru de interne prin acésta denumire de prefectu contra spiritului legoi, a facutu a dôu'a ora o atare proponere Maresstatei sale, — si asia constatandu că Reprezentantii a comitatului nu moi pote speră de la guvernul nici o remediere si mangaiare, de ora ce conformu celor mai susu insirate, dui ministru voiesce a si aplică si exercită prin MSa voint'a sa propria, er nu legea: — dreptu aceea din motivele cu-prinse in reprezentatiunea emanata in acésta causa catra dui ministru de interne din siedinti a reprezentantiei de la 5 aprilie 1869, — a decisu, a se face una reprezentatiune catra camer'a deputatilor, ca acésta se binevoiesca a indrumă pe domnulu ministru de interne, conformu §-lui 27 din art. de lege 44: 1868, se espere pentru comitatulu Zarandu, denumirea nnui prefectu de nationalitate romana.

Acésta este — dupa a mea parere, unu actu alu reprezentantiei acestui Comitat — de inalta detorintia si demnitate a sa, unu actu ce-lu onorédia si merita a fi notatu, mai vertosu in acestu timpu de frivola desconsiderare a legei si dreptatei. Dar acesta n'a fostu senguru, ci in data mai urmara inca altale, despre cari continuu in alta epistolă.

ILIE.

Discursulu

dlii deputatu nationalu Dem. Bonciu, rostitu in Cas'a reprezentantilor Ditei unguresci, in siedinti a din 26 faur n. a. c. la desbaterea generale a supr'a bugetului ministerului de cultu si de instructiune.

On. Casa! Candum bugestulu de statu s'a desbatutu in generalitate, mai de multe ori am auditu amintindu-se că, cau'a starii nôstre finançare de astadi, resp. a deficitului ce se aréta, sunt multele investitiuni utile si fructificatorie. Marturisescu, on. casa, că daca aceste multe investitiuni le-as vedé in bugestulu acestui resortu ministeriale, in mare séu celu pucinu intr'o insenmata parte, de felu nu asi afli insuflatoria de ingrigiri starea nôstra finanziaria; din contra, asi vedé ascurata pre viitoru instructiunea poporului, si prin acésta asi vedé pussa o firma bassa pentru viitor'a nôstra inavutire publica, si — pre ce trebue se punemai mai multu pondu, pentru desvoltarea conștiintiei de detorintia cetatenescă, in inim'a fie-carui fiu alu acestei patrie. Pentru că, desi st. d. deputatu Al. Molnár, in discursulu seu de alalta-ieri a afirmatu, cumca nu numai bani lipseescu pentru crescerea poporului, ci și alta ce, adeca lucru, poteri si dispusetiuni energice — trebue se observu că totusi bani sunt faptorele principalu, căci fora bani nici nu se poate lucra si nici dispusetiuni energice nu se potu face.

Eredu, on. Casa, că pana candum nu vomu cultivá terenulu instructiunei si crescerii publice, pana nu vomu generaliză cultur'a aces-tui terenu, si pre cătu timpu vomu impartasi la avantagiale publice numai una nationalitate, pre cont'a celora latte; deschisit, pana candum in atitudines confesiunalitatilor vomu vedé o icôna inspaimantatorie, cu unu cuventu pana candum nu vomu pune temeu pre crescerea si cultur'a tuturoru popóralor din tiéra, si pana candum nu ni vomu deschide ochii, ca se ne convingemu, că atitudines confesiunalitatilor nu este de felu pericolosa statului: pana atunci acésta crescere generala a poporului eu nu o voiu tiené ascurata, si pana atunci vomu poté carpi starea nôstra finanziaria de astadi pre mane, séu prin imprumutu séu prin urearea uneia séu altei dâri, dar — dupa mine, radicalmente nu-i vomu poté ajută, si sublim'a sentinta a ministrului de finantie, „se dâmu statului ce e a statului“, va remané o pia dorința. Pentru că, tienu neposibile crearea unei legi, prin care se asecure acestu sublim'u scopu, pentru că aceea pote aduce numai conștiint'a de detorintia ce are se se desvolte in imin'a fie-carui cetatienu; dar atare conștin-

tia se poate desvolta numai prin crescere si cultura.

On. Casa! Eu, condusu de convictiunea mea, declaru din capulu locului că, nu numai acceptu bugetulu de basa pentru desbaterea speciala, nu numai votediu singurantele rubrice, ci spunu fora nici o reserva, că asi votă si mai multu; desi — cu privintia la intrebuintarea sumelor preliminate, am a face unele reflecțiuni, pre cari insa le voi desfasură mai apoi.

On. Casa! Cu privintia la revisiunea legii pentru instructiunea publica s'a disu forte multe, dar s'a disu — nu din acelu punctu de vedere, din care eu am se vorbescu, si acesta este punctul de vedere alu nationalitatilor si confesiunalitatilor. Sciu, on. Casa, că amintirea acestui punctu de vedere in acésta Casa este cevasi nepopularu, ca se nu dieu odiosu; sunt insa detorintie, pe cari omulu trebuie se le imprimă in ori si cari impregiurari, si eu acésta detorintia in acestu casu trebuie s'o imprimescu cu atatu mai vertosu, pentru că spre acésta me deobliga nu numai convictiunea mea ci si post'a mandantilor meu. Eu eredu adeca că detorinti a mea de reprezentante aduce cu sine, ea plecarea si dorinti a ce am obseruat la una parte a poporului, se le spunu on. Case si eredu că mai bine mi imprimescu detorinti a prin interpretarea decât prin retacerea semtimentelor poporului. Si eu punu mare pondu pre revisiunea legii pentru instructiunea publica, si recunoscu necesitatea ei, pentru că se se sparga in fine paretele ce desparte scólele comunali de cele confesiunali. Caci in ultim'a analisa, scopulu ambelor este crescerea poporului. Daca vremu deci se promovamu acésta crescere, apoi nu este ratiusulu ca se facem dispusetiuni prin cari acesti duoi faptori se despartu si se instraina unulu de altulu, ci din contra, se cuvinte ca se ii imprimă. Cum stâmu astadi cu scólele confesiunali, — aceea scimu din reportulu duii ministru, subternutu Ditei. De altmintrelia, in teoria principiulu scólelor comunali e corectu, in teoria si aceea e corectu, ca sciint'a se nu aiba nimies comunu cu religiunea. In patri'a nostra insa, unde sunt mai multe religiuni si nationalitati, acésta teoria — dupa mine, nu se poate practica, sau dacă in parte se poate, se totusi nu

va promova de felu crescerea poporului. Caci in patri'a nostra cea mai mare parte a confesiunilor, nu se va poté emancipá de acea seculară preocupatiune, dupa carea intre religiune si instructiune există o legatura strinsa. Daca luâmu deci in consideratiune referintiele patriei nostra, vedemul că la noi amintit'a teoria numai cu sacrificarea crescerei si culturii generali se poate aplică.

Se vedemul deci, in ce propozițiune stau propriamente scólele confesiunali facia de cele comunali. Din reportulu ministerialu resulta că, in 1871 au fostu 751 de scóle comunali si 18,545 confesiunali. Numerul scólelor comunali deci este abia 6 procente din numerul totalu alu scólelor din Ungaria. Din acésta urma, că numai 60% se impartasescu la ajutoriul de statu, si la acea inspectiune a statului ce dispune legea pentru scólele poporali. Si cumca este asia, se vede si din acea parte a reportului, care ni specifica ajutoriale de statu, acordate scólelor. Pentru ajutorarea celor 108 de scóle com. s'a intrebuitu 163.221 fl. pre candum pentru ajutorarea investitorilor de la toate scólele confesiunali s'a intrebuitu totu in acelu anu 19,780 fl.

On. Casa! Cumca pre langa o ajutorare ca acésta, scólele poporale nu potu prosperă, aceea nu este de lipsa se mai spunu. Dar pote că va dice cineva, că propriamente nici nu se cuvinte a ajutoră scólele confesiunali, de ora ce prin ajutorarea loru din partea statului, s'ar vatemă autonomia confesiunalitatilor. Eu nu potu fi cu totulu de acésta parere, pentru că autonomia confesiunalitatilor numai atunci s'ar vatemă, daca statul intru toate ar dispune de aceste scóle; daca statul ar denumi pre investitori si daca din aceste scóle s'ar intentiu a se scóle datinale religiose si limb'a materna a respektivilor. Nu se vatemă insa de felu autonomia, daca statul ajutora scólele confesiunali pe cari respectivele confesiunali nu le potu sustinele ele insesi cu propriile loru poteri. De asemenea nu se vatemă autonomia, daca guvernul ar face dispusetiuni ca autoritatile politice in sfer'a loru de a ctivitate se sprinăscu scólele confesiunali pentru că seiu cumca autoritatile confesiunali n'a potere executiva.

Să contemplăm acésta cestiune dupa episodii a vietii practice. Cum stâmu cu scólele comunali? Ca vai si amaru. Ele sunt lasate cuia pre sine, fora ca statul său munici-pis le sprinăscu in careva privintia, fora căreia executiva se li intinda mana d'ajau pentru prosperarea loru. In daru autore confesiunali emitu ordinatiuni si facu disetiuni pentru repararea scólelor, suplinirea defecelor, si pentru scóterea lefelor invadatori, căci ele n'a poterea d'a face ca acea se se esecute, era autoritatile politice inou de ajutoriu, li respondu că: ele n'a nu n'a de a face cu scólele conf. Dar nu că nu li dà ajutoriu, ci municipiale li punu pe de chiar! Au dôra nu este aceea pedecea, cău din bugetulu comunitătilor se sterge piminariu facutu pentru scóla? Apoi — restescu, autoritatile confesiunali nu sunt aslu organizate, pentru ca ele insesi se pota anca si scóte dările necesarie. Si in acésta privintia mi ieu voia a me provocă la unu pasu din fdiscursulu de alata ieri alu adencu statului d. deputatu Ant. Csengery. Daa a du adeca, cumca detorinti a cresce copiii, i prim'a linia este a parintilor, dupa acestia iia a bisericii si a comunei. Trebuie deci se spunea cu comunei detorinti a, d'a luă in hgetulu loru si bugetulu scólei, casi ori care sa causa administratiunale, respandirea lumi-ri spirituali intocmai ca si iluminarea stralor.

Să-mi permita on. Casa a indreptă le asteu locu o intrebare catra ea insasi si catra d. ministru, intrebarea că: *consemnu ore cu prarea pré st. d. deputatu?* Daca — da, atunci marturisescu că nu pricepu, cum pot se se intempe ca in — tota tiér'a asia dicindu — caritatele se nu permita luarea cheltuielorlor scolai in bugetele comunali, din cau'a se scólele sunt de caracteru confesiunali?! Apoi acésta opere este de mare dauna pentru cau; pentru că prin dări noue si diferite de cele publice comuni se instraina poporulu de scopulu acestor dări, adeca de crescerea religioasa; dar acésta eu eredu că nu pot se se intre-sulu statului; căci este unu vechiu adeveru, că religiunea este fundamentalu societătii omenesci.

Aia suntam, on. Casa, si cu cestiunea investiamentului obligatoriu. Antistii comunali, pretorii, si in multe casuri nici inspectorii de scóle, nu punu multu pendu pre investiamentulu obligatoriu, in scólele confesiunali; era autoritatile confesiunali, precum de repetite ori obser-vai, neavendu potere executiva, potemu dice că, scólele conf. sunt lasate in mil'a lui Ddieu séu ou alte cuvinte, ele depindu de la bunavint'a si zelulu notariului si judeului comunulu, precum vedemul acésta pe fiecare di din es-perimentia.

On. Casa! Aci vorbescu cu deosebire de acele comuni in cari toti locuitorii sunt de una confesiune. Si totusi, si in acestea nu prosperădina scólele conf. daca nu le canta si sprinăscu antistii comunale. Ce se dicu apoi despre acele in cari locuitorii sunt de diferite confesiuni? Aci, on. Oasa, trebuie se me provocă la §-lu 25-din art. de lege 38 : 1868, care dice că: „acolo, unde comun'a si pau'acuma — fora diferintia de confesiune — a sustinutu scólele, se lasa in libera voia, a continua usul de pan'acu.“ Ce urma din acésta, si cum se jus-tifica acésta dispusetiune permisiva a legilor? Astfelu că, cele ce remainu confesiunali, se su-prima totalmente. Dreptu dovédă, me provocă la unu easu concretu. S'a intemplatu de tocmai in Aradu, naintea intrării in viétia a legii pen-tru instructiunea publica, tota scólele s'a sus-tentu din avereia si venitulu comunu alu orasiului. Dupa introducerea legii, scólele s'a decretat de comunali; locuitorii de confesiune gr. or. insa n'a vrut se si faca scólele comunali. Consecint'a a fost aceea, că 3/4 din locuitorii orasiului consuma totu venitulu comunu alu orasiului, pentru scólelor loru, era 1/4 parte nu se bucura de nici unu venit, desigur sunt compozitori cu cele 3/4 pre avereia orasiului; consecint'a este aceea, că pre candum orasiului pre sém'a scólelor gr. or. preste totu a accordat 3000 fl. pentru scólele comunali sunt 28000 fl. preliminate, din avérea comuna a orasiului! Si acésta pentru aceea, pentru că romanii de confesiunea gr. or. n'a vrut se si staforme scólele in comunali, din cau'a că nu se vrea asecurata limb'a maică si datinale loru religiose. Pre naturalu, dupa ce intra'vederu, este unu mare defektu alu legii concernante că pen-ru casulu candum scólele confesiunali se pre-

face in comunali, nu se dă nici căta garantie cumca in els se vor sustine usurile religiose si limb'a locuitorilor si că la acelea se va aplică investitori de nationalitatea concernintă. Caci, daca legea ar fi proveditu adéast'a, atunci deși nu töte, dar' cele mai multe scóle ar fi tadi comunali.

Pôte, on. Casa, că, vorbindu intru in resul confesiunalitatilor, multi vor dieci unu sum ultramontanu fanaticu. Eu insa vorbesc aci de o confesiune, in care scólele nu sunt sub apesarea clericala, pentru că autonomia acestei confesiunii e astfelu organizata, inca mireni sunt in precumpenititia representanti toté agendele ei. Eu deci nu sum fanaticu pentru confesiunalismu, ci pentru luminarea poporului, pentru că numai in acésta vedu garantia viitorului patriei nostra. Daca considerăm referintele faptice de viétia din patria nostra, ne convingem, că e cu neputinta a lucra crescerea poporului din man'a contesiunilor. Dar' si daca ar fi eu potintia, totusi e intreba daca aceea ar fi cu cale — din punctul de vedere politicu séu al liberalismului?

Apoi, on. Casa, statulu, in cău pentrecutu, nu se poate plange de felu in confesiunalitatilor. Caci pan'acuma confesiunalitatile au esoperat crescerea si cultura poporului si institutele protestante, bu-ora, au datu patriei multi barbati eminenți. Astfelu fiindu, deca vom judeca neputinti, trebus se recunoscemu, că statulu de toresce confesiunalitatilor multiamita penitentele loru pe terenulu culturale poporale. Vreau eu, on. Casa, ca scólele confesiunali nu fi supuse inspectiunei supreme a statului din contra, eu pretindu ca statul se esercent die a supra loru o inspectiune cu multu mai gurăsa. Vîndu insa acésta, vreau totu o data guvernului se indorésca autoritatile confesiunali a-si implini ou acuratetă detorinti a lor, dar' facendu acésta, căli des si posibilitatea d-a si efectu dispusetiunile, adeca se impun autoritatilor politice a li tinde mana de aci toriu pentru efectuirea dispusetiunilor facute pe terenulu scolasticu.

Alalta-ieri st. d. deputatu Kondor vorbindu de cau'a religiunei, disse că se nu cemu politica din religiune; ci se facem cu ea, casa ce-i este chiamarea: crescere si lumina pentru popor.

On. Casa! Am auditu, din mai multe părți, că sunt scóle confesiunali, in cari se paga doctrine contra statului, Eu nu sciu se astfelu de scóle; dar' daca sunt, cine este vină? Eu cred că guvernul, si specialu dui minister pentru instructiunea publica, pentru acesta essericiandu a supra scólelor inspectiunea suprema, a statului, s'ar fi potutu re-vinge, că ore intr'adeveru se propun astfel de investiaturi? Era daca dui ministru a avea cunoștința positiva despre acésta, atunci ar fi trebuitu se dispusa, ca acele scóle se se drume la ordine si in casu de renitintă, să inchida chiar; pentru că contesiunile nu a siba nici unu interesu de a vesti doctrina contrarie existintiei statului, — interesul este si nu pot se fi altul, decât educatiunea poporului, si adeca nu in spiritu contrariu statului, ci in directiune patriotică.

Eu, on. Casa, acésta stare nenaturală daunăsa pentru crescerea poporului o atribu in ea mai mare parte defecelor, pentru instructiunea publica, si pentru aci dorescu revisiunea acestoi legi. O dorescu in si din altu punctu de vedere, dupa a mea parte insemnatu, adeca din punctul de vedere alu nationalitatilor.

Să me ierte onorat'a Casa, că aci, la cestiunea instructiunii publice, aminti cestiunea nationalitatilor; dar e absolut cu neputinti a nu o aminti, pentru că eu acestu terenul tenu de mai aptu si competitente spre caracterul cestiunei nationalitatilor, dupa a mea parte si priopere si dupa alu meu semtiu. Eu partea-mi cestiunea culturale o tenu de parțial, pretensiunilor nationali, si sum convinsu, cu cătu mai multa grigia si atentiu aplicându statulu pentru cultur'a nationalitatilor, cu cătu mai multu ar impartasi prin lega nationalitatile de toté beneficiale de cari se cura natiunea magiara, cu atatu in mai mare parte — azi pot se dice in 9/10 — s'ar desigur cestiunea nationalitatilor.

On. Casa! Prin acésta nu vreau se dica că astfel de pre mari séu că nu sum plesu votă acelle sume, cari sunt preliminate pentru interesele nationalitatii magiare, ci vreau diou că astfel de sume se se prelimine si

die proportionalminte, din timpu in timpu si
radatu; si intru interesulu celoru latte natiu-
litali, — se se des si acestora ajutoriulu ne-
cessaru pentru cultur'a loru. Acl, on. Casa,
oue impregiurari mi vinu in minte. Daca nu
ne insiela memor'ia, in decursulu Dietei tre-
nute unu stimatu domnu deputatu, pare-mi-se
lu Jókai, a presentatu Casei unu proiectu de
resolutiune. In acestu proiectu de resolutiune
a cerut votarea unei anumite sume pentru
desvoltarea literaturii tuturor natiunalitatilor
in tiera. Dorere insa, majoritatea n'a primitu
unu proiectu. Dar'mi vine in minte si o alta
impregiurare, desi de mai pucina importanta
intru ca nu e din acesta Casa, ci o aduceu
in unu articlu, aparutu in fôia dlui Jókai,
Hon., in care articlu fiindu vorb'a de ca-
ritatile literaturii magiare se provoca aten-
tia si ajutoriulu statului si se argumenta ast-
(cetesec): „Ei bine; ce ar dice insa la acé-
stă natiunalitate? Dar'daca si ele vor radică-
mene pretensiuni? Faca ele acést'a; ca ei
si indreptatite pretensiuni si asia nu potu face.
Daca se destopta in sinulu loru o ratiunale as-
tatiane de cultura, aceea pentru noi poate se fia
mai unu indemn si mai mare, nici odata
in pericolu. Pentru a intrece noi in cultura si
civilisatiune pre nemti, francesi si anglesi,
potem avé nici o ambitiune, tocmai pen-
sata e o gigantica problema, o problema ne-
deschisibile. Dar'a ne vedé intrecuti de romanu,
bul, croatu si slovacu, aceea ar fi o rusine
intra noi. Emulatiunea numai in favórea no-
astră poate se fia. Cu poteri incordate am lucrá
cultur'a nostra, chiar si din superbia natiu-
lital! Ori ce progresu alu loru, netar impinge
pre noi nainte, ori-ce cascigu alu loru pe te-
nulu scientielor, ar fi si alu nostru. Unu ne-
decalabile avantajiu alu luptei pacice ar fi
est'a, nu numai din punctul de vedere cultu-
ru, ci si din celu politic si deschisitudo din alu
natiualitatii.“

Autorulu acestui articolu, on. casa, a disu
e mare adeveru, si dlu Jókai, prin proiectul
de resolutiune a vrutu numai inflorirea co-
una a tieriei. Si — daca toti magiarii ar cu-
astfelu, daca n'ar fi numai tolerantii facia
cultur'a celoru latte nationalitati, ci ar ma-
stă si buna vointia facia de dreptele loru as-
ociatuni culturale, cu unu cuventu, daca natu-
magiar, si asia cea mai tare, cea domnitoria,
si atât de jalusa facia de cele latte, atunci
ar exista oestiune de nationalitate. Dorere
on. Casa, acést'a nu e asia, pentru că, nici
intindu literatur'a celoru latte nationalitati,
numai institutele de invetiamentu ale ace-
sa, ele nu numai că nu se spriginesou din
rest statului, ci din contra, sunt impedecate
mai multe dispusetiuni ale guvernului, si
iar si prin legc. Nu aceea este deci banuié'l'a
nationalitatilor, că statul face multu intru in-
resulu culturei nationalitatii magiare, ci aceea,
intr'adevera töte le face numai intru interes-
lu si, ér' pentru cele latte nu face nimica. Casé
ramintescou mai multe, aducu nainte numai
universitatea de Clusiu. Binevoiti a scf că acé-
sa s'a radicatu intr'unu scurtu timpu; — intrebui-
u: observatu-s'a aci macer cătu e negru sub
ghia ecitatea facia de romani ce locuiesc in
cea parte a tierii? Radicatu-s'a celu pueinu
la clasa paralela, său propune-se vr'unu stu-
ta in limb'a materna a poporului? Nimic'a nu
facoutu. Dar mergu mai departe: nici acea
arte a legii nu se essecuta, care — preum se
pare, e adusa in interesulu nationalitatilor.
ste paragrafulu 17 alu legii pentu nationali-
ti. Acestu §. dispune, că on. guvernul sè gri-
seca, ca in acele locuri, unde cetatiuni de o
nationalitate sunt in mare numeru, acestia sè
desvólte in limb'a maicii loru, pana candu in-
pu sciintiele academice mai nalte. Infinitatu-
u inşa unde-va vr'unu gimnasiu romanu de
atu? Nicairi. In acésta causa inşa s'aau per-
su multe si frumose si multu promitietorie
estioni. Mi iéu libertate a me provocá la bine-
eritatulu representante alu orasiului internu
in Pesta, la dlu Fr. Deák, care in siedint'a
in 23 ian. 1872 a disu urmatorele:

„Fie-care naționalitate, desă nu e naționalitate politică, în totu casulu are indreptătire în cøre, să-i se dese posibilitatea d'a-si crește și flui sei.“

„Fia în tiéra macar 300 de giunasia, fia macar atâtea, ca pre fie-cari siesse mile să se arăta; daca inşa intr'unu gimnasiu din provinția studiale nu se propunu în acea limba, că celu puținu eminentminte în acea limba, că este limb'a giurului: atunci foră îndoileă e

„Daca am si lă natiunalitătile, ca picioarele lor, — care de fetu său numai pucinetele magiară, pentru că în școală poporala să irescă în limbă loru națiunala, — să-ii instruiească pretotindenia și intru tōte, în limbă maghiară atunci în acele gimnasia să fi imposibil o cgresul teneriloru, parintii în daru ar spesia nii, copiii în daru ar petrece timpulu.” (unaprobat din partea abiegaților naționali)

„Preste totu, daca vremu se dobenește naționalitățile, nu trebuie se amblâmu a lea găsișă, ci se ni le facemu plecate prin oarecare blanda si fratișca.“ (Aproape generație)

Eu, on, casa, după aceste frumosissime promisiuni cuvinte, cu linise și ucuria am privit spre viitor, nici nu m-am dobită că una orătire ca această, care de realitate are mare efectu moralu și a suprăguvemantului său, să nu aibă rezultat fapticu. Apoi considerând că în această patria sunt vr'o trei milioane de romani, cugetu că și acestia merită, că chiar în intilelesulu §-lui 17 din amintită legătură se înfăntădește unu gimnasiu de statu preșcolar, m'a loru.

Eu, on. Casa, la desbaterea speciale a s
pr'a acestei cestiuni, a nume a sup'r'a titlu
institutelor mediocre, voiu presentă o motiu
de sine statatória; acuma insa numai de ace
am amintit acestu punctu, ca să rogu pre c
Casa si pre dlu ministru, să fia eu deosebiti
atentiune la respectivii §§. din amintita leg
pentru ca, reformandu institutele mediocre,
romanii să se bucure in fapta de beneficii
vietii de statu. Adeveratu, in bugetu sunt pr
liminate 4000 fl. pentru gimnasiulu romanu d
Brasiovu; insa, on. Casa, acésta suma e il
soria; căci gimnasiulu nici n'o capeta, pent
că e legata de astfelu de conditiuni, carora i
spectiunea acestui gimnasiu, nepotendu sac
fică caracterulu lui confesiunalu, nu poate e
respunde, si asia acestu titlu din bugetu este
adeveru ilusoriu. Sî in acésta privintia voi

propune la loculu seu o motiune. Acì vreau nu mai sè constatau, că pentru cultur'a naționalitatii romane din partea statului nu s'a facutu si nu se face nimic'a. Să binevoiti a crede, că nu e bine asia. Cu cătu mai multă grigia pórta guvernul pentru cultur'a poporului romanu, cu atâtu multi patrioti va cescigá patri'a.

Si — eu interesulu patrușu lătări români
ilu potu aduce în deplina concordantia cu pa-
triotismulu, pentru că eu, care am fericirea a
român, me tienu asia de bunu patriotu ca o
să care magiaru, desă nu aprobu acea politică
ce tientesce magiarisarea preste totu; pentru că
acăsta politica nu destépta ei tempesce semtiul
patriotica, și provoca neintelegeri și impăre-
chiari. On. d. ministru de instrucțiunea publică
in disursulu prin care deschise discușionea
supr'a bugetului seu, spre marea mea bucurie
și linisce a amintită, că — da, elu se occupă de
revisiunea legii pentru instrucțiune publică, și
a binevoiut a promite că, în consciință a super-
ficialitatei acestei legi, nu elu senguru va face
revisiunea, ci spre acestu scopu va conchiamă
o ancheta de barbati esperti. — Me bucur
deci pentru bunavointia dlui ministru și numai
cu una rogară mai am a me adresă dsale, să
acăst'a e: candu va conchiamă amintită an-
cheta, se binevoiesca a luă între membrii ace-
leia și astfelu de barbati, eari cunoscu bine să
din temeiul referințele confesiunali și naționali
si după ascultarea acestora să dispuna după ec-
tato și dreptate.

On. Casa ! Dupa acestea, voindu a incheia, mai facou unele scurte observatiuni cu privinta la impreguriarea că sumele votate in bugetu nu s'au intrebuintat tot de destulu de

Am mai auditu, că ministrul pentru instrucțiunea publică n'a avut pre ce cheltu-

toti banii ce s'a votatu de acăsta Casa. Am mai auditu, totu din reportulu ministerialu, o anomali'a, că s'a infiintatul preparandie, la care sunt aplicati căte 7 profesori — pentru căte 14 preparandi! Va se dica, pentru că duoi preparandi cade unu profesoru, pre cand in preparandia romana confesiunala din Arad sunt 3 profesori, si 48 de preparandi, adeca pe 16 preparandi cade unu profesoru! Confesiune resp. națiunea romana insa, nu e in stare sustiené mai multi profesori, caci si aceș trei sunt mai reu salarizati decâtul mul inventiatori comunali, pentru că abia au lă mai mare de cătu 3—400 fl. — Dlu ministru deci a avutu ocasiune si-a avutu pre ce che tu sum'a votata, si — credu, că nimeneu i-ar pote imputa, că prin ajutorarea jacelei

Alta observatiune am a face cu privire la institutiunea inspectoratelor de scăole. În acăsta institutiune nu vreau să o atacu și nici nu vreau să dicu, că sunt mulți inspectori săi din cea mai mare parte chiar, care nu potu să respundă chiamările lor. În acăsta credinția convicțiunii mei încă ieri dîn deputat Antoniu Zichy, arătându că, oficiul de inspectorat propriaminte nu este unu oficiu și cele lalte, care sunt legate de ore anumite, căci unu inspector de scăole, dacă vre să se respunda cu scrupulositate oficiului său, ar trebui să fie totu de lucru. Cu câtă mai multu me interesează înșa acăsta declaratiune în convicțiunea mea, cu atâtă mai nepriceputu mi este că, totu acăsta multă ocupație, cum unui domn inspector au avutu timpu pentru a să eortesă favoreea guvernului? Nevrendu înșa a recrimă, amintescu acă numai una circumstanță, acă este urmatării.

Eu insușim am onoreea să cunoscă în același
Casa patru inspectori de școală, care sunt
acăzi ca reprezentanți. Nu vreau să atinge cu aceea
ocazie ceea ce încompatibilității, pentru
în același privință mi voiu spune opinia
mea la timpul meu; — vreau să întreb nu
mai că: acele districte care sunt subordonate
acestoru domnii inspectori, cum sunt ele inspec-
tiionate și grigite candu nici acel inspector
care sunt necurmatu la oficialeloru, chiar de
pe declaratiunea lui deputatului Zichy, nu pă-
tu satisface chiamările loru dacă nu lucrează
într-întregă, — dicu, cum sunt ele inspectionate
și grigite, candu inspectorii loru, astăzi repre-
zentanți în același Casa, absență — nu dile,
luni intregi? ! (Aprobare din stangă.)

Totusi, on. Casa, sperandu că dle ministrul va face dispusetiunile necesarie pentru delaturarea acestei dificultăți, precum și a tuturor celorulalte ce împedea crescerea și invetiamantului poporului, și fiindu convinsu să spre bunavointia și zelulu Dsale, acceptu bugetul. (Aprobare din stangă.)

L. Jamu, in Carasiu, 19 fauru 187

Onorata Redactiune! „O mana spăla
cealalta,” e proverbul vechiul și are intileșul
că omenii, și cei buni și cei rei se ajutoră în
prumutativu. Acăstăa e astăzi deviză celoru

tiosi ai lui, nu perdu din vedere pre conspira torii domni. Prin tóte satele se tiene de regula, că la votare, deoarece ar fi să se votodie cu siedule, nimeni să nu deschidă o sedulă, pana nu se va fi revedut și controlat accea de carturarii cei de omenire ai poporului, pentru că să nu se poată intemplă celaină planuită de domni.

Vinu a publică acést'a, pentru că și pre
aiuriă ómenii nostri să se scia feră de asemenea
curse diavolești. — *Unu clicasiu ne-adormit!*

Oradea-mare, 14/28 februariu st. v.

Diu'a de 11/28 febr. fu o dia de indoita festivitate pentru noi romenii oradani; se celebră parastasu solenu pentru fericitulu *Gozdu*, și se tineau sinodu protopresviteralu. Vinu a vî descerie pre scurtu de oeamdata un'a.

Dejă în preser'a dilei, sunetulu melan-

coliosu alu campanelor de la bisericele gr. or.

din locu, anunciau serbatori'a trista, in memo-

ri'a marelui mecenate natiunalu „Emanuil

Goedù.“ Servitiulu funebru, celebratru de pro-

topresbiterulu Oradii, eu asistintia de 12

preoti, toti in ornaminte de doliu, acestu servit-

iu a fostu ascultatu de unu numaru considera-

bilu de cetățeni, cari toti veniseră a aduce tributul recunoștinței loru umbrei scumpe a celui mai mare fundatoriu român naționalu.

Chorulu vocalu alu tenerimei studiōse, abia intonă „*In veci pomenirea lui!*”, candu veteranulu protopopu Simeonu Bîca se urcă la tribuna și rostii piosului publicu o cuventare eselinte de suvenire, spunendu că — cine a fostu *Gozdu*, pentru ce scopu a lucratu în viațea, și ce i-a fostu ideia, candu a dedicat marea sa avere interesului de cultura alu romanitoru!

Lacrimile ce cantările funebrale storbeau din ochii ascultatorilor, dovedea: cătă de profunda este multiamit'a poporului nostru cătra binefacetorii sei, care semtiemntu déca candu-va, apoi astadi petrunde afundu tóte inimele curate, ce batu pentru progresulu si emanciparea naționala!

In eternu binecuvantata sè-i sia umbr'a,
binecuvantatu sè-i sia numele !

Scipione.

Nicolinti in 28 fauru n. 1873.

† (*Necrologu.*) Joi in 27 fauru c. n. du-
morbu de trei septemani, reposă in
Domnului multu amatulu meu colegu *Ilie*
Susa, unulu dintre cei mai esențiali invetitori
ai nostri naționali, comisariu la conferințiale
inventatoresci, asesore la senatulu scolaru alu
Consistoriului episcopal, și membru alu Reu-
niunei inventatoresi din diocesa Caransebesiu-
lui, — lasandu in celu mai profundu doliu pre
amața sa socia Tavita, pre fi'a sa *Lena* cu doi
nepoti, și pre o sâora in etate aproape de 80
de ani.

Acestu bravu si zelosu barbatu a lucratu forte multu pentru perfectiuarea tineriei scolare; eclatante doveda este aceea, caoi densulu in decursulu morbului seu, mereu a tienutu prelegeri cu tenerimea scolaria, pana chiar in diu'a mortii, din care causa credu ca acestu bravu si zelosu inventatoriu a meritatu, ca — impreuna cu mine intregu onoratulu publicu, amicili si conoscutii, se-i poftim : *In veci odihna usiora si memoria binecuvantata*

Alessandru Blasius,
inventatoriu.

Varietati

(Ovatiune națională.) Din Halmagiu
cu datul de 27 ianuarie nu se scrie, că tinerii
se acolo sinodul protopresviteralu și infacio-
nându-se la același dlu *Sig. Borlea*, întregul Si-
nodul și poporul a profitat de această oca-
siune pentru de a-si manifestă nemarginita
incredere, recunoșciutia, stima și aderintia, ca-
tra probatulu și neobositulu aoperatoriu alu
drepturilor națiunii romane, astăzi atât de
greu asuprile! --

* (Avisu tuturor domnelor
si domnisiórelor,) despre cari se scie,
că sunt decise a face generóse donatiuni
pentru loteria in profitulu Bisericei din
Deva, dar dorescu a tramite obieptele
numai cu pucinu timpus innainte de a se

Dupa-ce la 15 martiu c. n. are a se procură imprimarea biletelor cu numerele căscigatórie, sunt rogate prin acésta toté dómnele si domnisiórele, cari au bine voitóri'a intentiune d'a ni mai tramente obiecte pentru acestu scopu, ca celu multu pana la 15 martiu sè insinue

mita, — éra tramiterea celu multu pon' la finele lui martiu nesmintitu sè se efectuiésca!

Deva, in 27 februaru n. 1873.

*Constantia de Dunca-Schiau,
presed. comit.*

* (Baluri romane,) fôrte elegante si ceritate, cu unu cuvetu, iu tóta privint'a fôrte succese, s'au tienutu de ouendu, dupa reporturile ce avemu, in Sibiu si in Viena. Atât'a despre ele si pana candu spaciul nì va permite a le apretui mai pre largu, cum merita.

Pentru gimnasiulu rom. din Bradu,

fiindu că lips'a de spaciu nu ni permite a publica asta data specialu, amintim numai in general că, de candu ni publicaramu darea de séma in nrulu precedentu, patru liste ni au mai sositu: un'a din Orade, cu 67 fl. 50 cr.; un'a din Seleusi-Cighirel, in cott. Aradului, cu 28 fl. 10 cr.; un'a din partile Oradei-mari, cu 11 fl si un'a din Resitia in Carasius, cu 28 fl.; — impreuna 134 fl. 60 cr. v. a. prin cari sum'a efectiva adunata la noi, se urea la 2316 fl. 13 cr. v. a.

Atragemu atențunea si coregemu!

Dupa deslucirile ce primiram, terminul pentru alegerile membrilor din cloru la sinodulu eparchiale din Caransebesiu, arestandu-se pré scurtu si nepracticabilu, s'a amenatut pre diu'a de 8/20 martiu. Deci onorabil'a preotime are timpu d'a se socoti, si asiá grabim a a publica urmatorul.

A p e l u !

Catra toti frati preoti din protopresbiteratul Lugosului.

Onorati frati in Cristosu! Cine óre dintre noi, preotmea gr. or. din protopresbiteratul Lugosului, la anul Domnului 1869, candu se constituira in intelelesu statutului organicu asia numitele comitete si sindicale parochiale, protopresbiterali si parochiali, ar fi cugetat cum ca astazi dupa unu timpu de 3 ani de dile in vietua constitutionale, stareea nostra cea atatua de misera si deplorabila, va se remana totu in aceasi stara de mai nainte? Cine dintre noi ar fi cugetat, că deputatii nostri preotiesci, precum ii-am alesu la an. 1869, in timpu de 3 ani de dile se nu-si redice nici odata vîcea loru in sinodulu eparchialu, pentru de a elupta, seu macar d'a incercă vindecarea multelor neajunsuri de care neintreruptu suntemu incunjurati?

Cine óre dintre noi ar fi cugetat, că onoratul sinodu intr'unu timpu atatua de lungu, o cestiu atatua de grava, de atatua de mare importanta, — de la carea aterna intrégă bancheratara nostra materiala, morală si intelectuala si carea se credea că — numai sufera amenare,

n'ar luá-o in serioasa consideratiune si nu s'ar apucă, a o scôte la limanul dorit uori ce pretiu?! — Si totusi dorere! dorint'a nostra, sperant'a nostra a fostu desiarta! Caus'a cea mai urgente si un'a dintre cele mai importante: regularea parochiilor si imbunatatirea stării celei misere preotiesci, s'a datu — asi poté dice — cu totul uitare!

Multe si amate ar fi de disu despre acesta; dar findu convinsu că onorabilu mei frati — si foră a le spune eu, le scu si le semtu — de asemenea casi mine, me marginescu a reflectă, că timpulu alegerilor de ablegati sinodali ni este de adou'a óra la usia; doci timpulu acestu scumpu si pentru noi de mare interesu se nu-lu perdem din vedere, ci din partian'a trecutului se luam invietatura pentru de a ne folosi la ocaziunea prezintă si si in viitoru. Cred că ar fi la timpu, ca se ni impartasim ideile in asta privintia unulu cu altulu si se ne contielegem seriosu: cui se increintiamu ingrigirea mai buna, mai serioasa de sorteia nostra, de multele neajunsuri de cari patimim; pre cine se alegem si se ne reprezinta pre viitoru in maritul sinodulu eparchialu; ce felu de persoane adeca se fia acele? Caci, foră tóta reserv'a potu diba, că fostii nostri deputati preotiesci la sinodulu trecutu de felu n'au representat interesele nostre principali, pentru cari au fostu ei tramisi, ci numai ale loru particulari; de felu ei nu si au adusu a minte de noi si de neajunsurile nostre, ale alegetorilor loru! Ca se potem deci veni la interesele nostre si se ajungem scopulu dorit, atatua de necesar, am afat cu scopu, a conchiamă o confidenția pe 6 martiu a. e. cal. v. in Lugosiu, la scările capitale romane, la carea invitu cu tóta stim'a pre toti dd. frati preoti din protopresbiteratul Lugosului.

La aceasta conferintia intre altele ne vom intielege si in privint'a persoanelor alegende pentru sinodulu eparchialu si vom statori o programa óresi-care, ca de directiva pentru deputatii nostri — in tóte cestiuile ce ni privesc starea si interesele; biserică, scola si fondurile.

Ciresiu-Timisiu, in dominec'a lasărei de carne 1873. In Cristosu frate:

I. Ignatonu,
preotu gr. oriental

Conchiamare.

Subscrisulu comitetu voindu a-si face cătu mai nainte darea de séma despre erogatiunile si venitele balului romanu, arangiatu in Pesta, on. junime romana din Buda-Pesta se conchiamă spre acestu scopu pre dominica, 9 martiu n. sér'a la 6 óre, in localitatea societăti "Petrus Majoru." — Pesta, in 4 martiu 1873.

Comitetulu arangiatoriu.

Nr. 183 Pres.

Conspectu

spre cercurile si comisarii consistoriali pentru actulu alegerii de deputati la dulu eparchiei aradane, dupa votulu ambeloru consistoria eparchialu.

Nrul	Numele cercului	Locul con- tralul de ale- gere si de scrutiniu	Comisarin consistorialu PREOTIESCU	MIRENU
------	--------------------	---	---------------------------------------	--------

A) In partile de sub consistoriulu din Aradu.

I	Aradu	Ioanu Ratiu, protopresbiteru	Laz. Joanesescu, protopisc. co-
II	Radna	Jos. Belesiu, protopresbiteru	J. Pop. Desseanu, adv. as.
III	Világos <small>[Sîria]</small>	Nic. Beldea, ases. consist.	Joan. Moldovanu, ases. co-
IV	Giula	Chitig- hazu	Pet. Chirilescu, protopresbit.
V	Chisineu	M. Boesianu, as. cons.	Ales. Popoviciu, adv. as.
VI	Borosineni	Constant. Gurbanu, protopr.	Joa. Popoviciu, adv. as. co-
VII	Buteni	Andreiu Machi, protopresbit.	Dem. Bonciu, adv. ases. co-
VIII	Halmagiu	Ioanu Groz'a, protopresbiteru	Geor. Secula, protopisc. co-
IX	Temisióra	Melet. Dreghiciu, protopresb.	Dr. Paul. Vasiciu, ases. co-
X	Vinga	Ioanu Damsia, ases. cons.	Paulu Rotariu, ases. trib. a-
XI	B.-Comlosiu.	Vinc. Sierbanu, protopresbit.	Georg. Gataianu, not. co-
XII	Lipova	Ioanu Tiersanu, protopresb.	Georg. Fogarasi, adv. ases.
XIII	Chiseteu	Trit. Siepetianu, ases. consis.	Dion. Cadariu, adv. not. co-
XIV	Birchisiu	Laurentiu Barzu, par ochu.	Demetru Jucu, not. com.

B) In partile de sub consistoriulu din Oradea-mare.

XV	Oradea-mare	Simeonu Bica, protopresb.	Teod. Lazaru, adv. ases. co-
XVI	Pestesiu-Alesdi	Joanu Fassie, protopresbit.	Nicol. Zige, adv. ases. co-
XVII	Tinca	Petru Suciu, ases. cons.	G. Rozvanu, adv. ases. cons.
XVIII	Beliu-Ucurisiu	Josifu Pintié, ases. cons.	G. Dringou, advocatu.
XIX	Beinsiu	Georg. Vasileviciu, protop.	G. Borha, adv. ases. cons.
XX	Vascou	Petru Sabou, protopresbiteru	Lad. Lazaru, advocatu.

Aradu, 8 februariu, 1873.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.

Episcopulu Aradului.

Resultatele activitatii Institutului de creditu si de economii „ALBINA“, in perioadu de la 10 aprile 1872 pana in 31 dec. 1872

I. Conspectu generalu de percepte si erogate.

Percepste.	fl.	kr.	Erogate.	fl.	kr.
Capitalu de actiuni incassatu	145,628	39	Efecte de valore cumparate	40,832	72
Contribuirile actiunilor la coperirea speselor	2,924	53	Interese rebonificate de la acelesi	263	40
Efecte de valore	30,500	—	Depozite spre fructificare redicate	11,514	31
Interese de la efectele proprie	780	20	Interese dupa depozitele spre fructificare	559	24
Tiparituri vendute	208	32	Schimburi escomptate, (imprumute cambiali,)	212,845	60
Depozite spre fructificare	37,688	20	Interese pentru schimburi, (cambie,) reescomptate	1,314	36
Imprumute cambiali respunse	164,639	49	Imprumute de lombardu	7,180	—
Interese dupa imprumute cambiali	4,752	01	Interese de la imprumutari de lombardu prin institutu	86	31
Imprumute de lombardu	11,750	—	Spese de fondare	11,145	90
Interese dupa imprumute de lombardu	116	65	Procurari de mobilié dupa inventariu	2,538	54
Monete vendute	343	63	Monete cumparate	430	16
Incurse la fondulu generalu de rezerva	4,264	20	Spese generale	767	70
Interese de amenare pentru rate de actiuni	29	25	Tiparituri	1,001	36
Competitie de timbru	5	05	Leile functiunilor, chiria, spese de insertiuni, porto si provisuni	3,853	90
Interessele Contului curentu	13	72	Creditori diversi	57,426	42
Imprumute respunse prin membrii reuniunilor de creditu	1,428	50	Competitie de timbru	5	60
Incurse la fondulu de garantia alu reuniunilor de creditu	30,202	50	Imprumute la membrii de reuniuni	151,470	—
Interese de la imprumutele membrilor reuniunilor de creditu	9,525	40	Contribuirile la fondulu de garantia redicate	100	—
Incurse de la debitorii diversi	65,132	92	Spesele reuniunilor de creditu	811	52
	509,932	96	Starea cassei la centrale	2405 14)	
			Starea cassei la reunioni	3380.14)	5,785
					509,932

Nicolau Petru, m. p.

cassariu.

Pentru consiliulu de administratiune:

Joane Hannia, m. p.

Visarionu Romanu, m. p.

director.

Revirementulu Cassei

755,000

42

Stefanu Lissay, m. p. comptabilu.

Comitetulu de revisiune:

Augustu Senor, m. p.

Joanu Bradu, m. p.

Joanu Cretiu, m.

III. Bilantulu Institutului de creditu si de economii „ALBINA“ cu 31 decembre 1872.

Active:	fl.	kr.	Passive:	fl.	kr.
Rate restante din capitalulu de actiuni, in cassand pana in 1. februariu 1874	154,371	61	Capitalulu de actiuni	300,000	—
Efecte de valore dupa cursulu din 31 decembrie 1872	10,332	72	Depozite spre fructificare	26,173	87
Portfoliul de schimburi (cambie)	48,206	12	Fondul de garantia alu Reuniunilor de cred.	30,102	50
Imprumute la membrii reuniunilor	150,041	50	2% interese la fondul de garantia alu reuniunilor de creditu	444	72
Spese de fundare	11,145	90	Fondul generalu de rezerva</td		